

GEOGRAFIJA 2 razred – VOZAČ MOTORNOG VOZILA
GEOGRAFIJA 2 razred – TEHNIČAR CESTOVNOG PROMETA
GEOGRAFIJA 2 razred – TEHNIČAR ZA LOGISTIKU I ŠPEDIČIJU

PROMETNA GEOGRAFIJA je dio ekonomske geografije koja proučava razmještaj prometa u nekom prostoru

PRIRODNI ČIMBENICI-(reljef , klima , tlo , vode , vegetacija)

DRUŠTVENI ČIMBENICI-(gradnja cesta kroz povijest , gospodarski razvoj znanost, tehnologija vojne potrebe)

TRADICIONALNE VRSTE KOPNENOG PROMETA

1. Pješački promet -; je najjednostavniji I svugdje prisutan.
2. Karavanski Promet -;je visi oblik tradicionalnog prometa , gdje se koriste tovarne životinje (konji, magarci, slonovi, deve;)

Zastupljen je u srednjem vijeku od kada su poznati karavanski putevi iz Europe uAziju (put svile i

put čaja) te karavanski put koji vodi od sjevera Afrike prema Sahari.

3.KOLSKI PROMET

- preduvjet razvoja kolskog prometa je izum kotača
- javlja se potraga za gradnjom kolskih puteva
- najveći graditelji puteva bili su rimljani (na prostoru Europe Azije I sj. Afrike) te Inke u juž. Americi (na prostoru Anda)

4.SAONIČKI PROMET

- Prisutan u visokoplaninskim prostorima

CESTE 18 I 19. STOLJEĆA U HRVATSKOJ

-grade ih francuzi I austro-ugarska monarhija

-Cilj izgradnje je povezivanje Beča I Budimpešte sa primorjem (Rijeka važna trgovačka luka u Austro-Ugarskoj a Pula ratna luka)

KAROLINSKA CESTA(1735.g.) Karlovac-Bakar-Rijeka

LUIZIJANSKA CESTA(1809.g.)Karlovac-Vrbovsko-Senj

JOZEFINSKA CESTA(1779.g.) Karlovac-Josipdol-Senj

1750.g.-izgrađena je dionica od Karlovca do Zagreba

E- ceste

Su europske ceste koje čine jedinstven cestovni sustav.

Imaju trojako značenje 1. MEĐUNARODNO

2. TRANZITNO

3.NACIONALNO

-Medu e-cestama razlikujem glavne , sporedne i spojne smjerove

GLAVNI SMJEROVI E-CESTA

- ukupno ih ima 18
- 9 smjera pružanja S-J (od E-05 do E-85)
- 9 smjera pružanja I-Z (od E-10 do E-90)

SPOREDNI SMJEROVI E-CESTA

- Oznacavaju se brojevima od dvije znamenke
- prolaze kroz najmanje dvije europske države I sijeku najmanje dvije glavne e-ceste
- Oznake npr. E-84 , E-23 , E-14

SPOJNI SMJEROVI E- CESTA

- Oznacavaju se brojem od 3 znamenke (npr. E-661)
- nalaze se na teritoriju samo jedne europske države

CESTE U R.H.

- Na teritoriju R.H. nalazi se 6 europskih cesta
- 2 su glavnog smjera (E-70,E-65)
- 4 su sporednog smjera (E-63, E-73, E-59 E-71)
- 2 su spojne ceste (E-661 , E-751)

AUTOCESTE

- su najsuvremenije ceste koje se grade na poseban način jer moraju zadovoljavati određene
- kriterije najviše izgrađenih autocesta u Europi ima Njemačka (više od 5000km)
- u Hrvatskoj su autoceste dionice E-cesta
- Najstarija autocesta u R.H. (izgrađena 1972.g.) je ZAGFREB -; KARLOVAC dionica triju E- cesta (E-71 , E-59 i E-65)

Željeznički promet

- Je stariji oblik suvremenog prometa
- prva želj. pruga izgrađena je 1825.g. u ENGLESKOJ na relaciji DARLINGTON-STOCKTON (to je bila industrijska pruga)
- 1827.g. Izgrađena je pruga MANCHESTER-LIVERPOOL
- Danas najveće značenje imaju TRANSKONTINENTALNE PRUGE
- Najduža pruga u svijetu je euroaziska duga oko 13500km
- Koja spaja LISABON-MADRID-PARIZ-BERLIN-VARŠAVU-MOSKVU-VLADIVOSTOK.

To je spoj transsibiske pruge duge oko 12000km I europske 1500km
SAD ima 4 transkon. pruge , sve povezuju istočnu i zapadnu obalu

1. SJEVERNO PACIFIČKA PRUGA
2. JUZNOPACIFIČKA PRUGA
3. SANTA FE
4. UNION PACIFIC

JUŽNA AMERIKA- Ima 1 transkont. prugu , koja povezuje BUENOS AIRES sa čileanskom lukom

VALPARAISO

- Ta pruga priolazi planinski masiv Anda, penjajući se do 4000m nadmorske visine

AUSTRALIJA- Ima 1 transk. prugu koja povezuje sjeverni sa južnim dijelom kontinenta.

Prolazi kroz

unutrašnjost-pustinjskog prostora u dužini od 1500km.

AFRIKA- nema transkont.. pruga

ŽELJ. PROMET U R.H.

PRVU PRUGU NA TERITORIJU HRVATSKE- izgradila je Mađarska u vrijeme kada je

hrv. bila dio

austrougarske monarhije.

NAJZNAČAJNIJI ŽELJ.PRAVCI DANAS SU:

1. Podravski pravac(VŽ-OS)
2. SAVSKI PRAVAC (ZG-SL.BROD-VINKOVCI)
3. MORSKI PRAVCI (ZG-KA-RI-ZG-KA-KNIN-ST)
4. ISTARSKI PRAVCI (DIVAČA-RI-PAZIN-PULA)

POMORSKI PROMET

-Jedan od najstarijih oblika prometa

-Danas je najjaca pomorska sila Japan

-LIBERIJA I PANAMA su tzv. “; zemlje jeftinih zastva “ imaju najmanje pristojbe za registraciju brodova)

-Najjgušća mreža pomorskih pravaca je na Atlantskom oceanu (između Europe I Sj. I juž Amerike)

-Najveća svjetska luka je ROTTERDAM (u Nizuzemskoj)

LUKE- su početna i završna točka svakog pomorskog pravca

-Posebnu vrstu pomorskih puteva čine kanali

Najveći kanal je SUESKI (dug 181km)

PANAMSKI KANAL (81km)

KIELSKI KANAL(30km) između Danske I Njemačke

KORINTSKI KANAL(6,3 km) u Grčkoj

POMORSKI PROMET U R.H.

- R.H. je pomorska zemlja koja je važna i za zemlje u susjedstvu koje nemaju direktan izlaz na

more (MAĐARSKA, AUSTRIJA, ČEŠKA, SLOVAČKA;)

- R.H. pomorskim putem najviše trguje sa Italijom , Nizuzemskom, te Bliskim i Dalekim istokom .

RIJEKA-luka sa najvećim prometom (uvozno izvozna luka)
Specijalizirana je za uvoz nafte , želj.rude I obojenih metala.
PLOČE -; izrazito teretna luka (značajna za BiH
SPLIT -; putnička luka ; za povezivanje srednjedalmatinskih otoka
(Brač,Hvar;Vis,Šolte,Korčule)
ŠIBENIK,DUBROVNIK I ZADAR- putnicke luke

ZRAČNI PROMET

- Mlađi oblik prometa (javlja se u 20 st.)
- Prednost mu je brzina
- Nedostatak-viskoka cijena prijevoza
- Najčešće se osim putnika I pošte preozii roba koja mora brzo stići na odredište (npr. Cvijeće,lijekovi;.)

GEOGRAFIJA R.HRVATSKE

POLOŽAJ R.H.

GEOGRAFSKI-povoljan je jer se nalazi na dodiru 3 velike europske regije :
PANONSKE NIZINE
DINARSKOG GORJA I MEDITERANA

R.H.- je smjestena na jugu SREDNJE EUROPE

PROMETNI poloaj;- povoljan jer preko R.H. prolaze važni prometni pravci koji povezuju sj. Europu sa MEDITERANOM te zapadnu E. sa Bliskom istokom.
GEPOLITIČKI položaj;- nepovoljan jer je okružena sa 5 zemalja ima duge I nepravilne granice.

R.H. je danas PARLAMENTARNA VIŠESTRANAČKA REPUBLIKA.

- površina teritorije -; 56 542 kilometara kvadratnih
- nalazi se u sjevernom umjerenom pojasu (klimatski)
- broj stanovnika (2001 g.) 4 437 460 st
- dužina kopnenih granica 2028 km

RELJEF R.H.

-R.H. je pretežito nizinska zemlja (vise od polovine; teritorija su nizine do 200m n.v.)

IZDVAJAJU SE 4 RELJEFNE CJELINE :

1.PANONSKI PROSTOR (ist., Slavonija , Baranja,)

2PERIPANONSKI prostor izmjenjuju se brda gorja I pobrđa sa nizinama (Posavina , Podravina)

3. PLANINSKI PROSTOR (Lika I Gorski kotar)

4. MEDITERANSKI PROSTOR (Istra, Dalmacija i Primorje)
-prevladava KRŠKI RELJEF.

KLIMA R.H.

- Izdvaja se u 3 klimatska područja

1. PODRUČJE UMJERENO KONTINENTALNE KLIME

Panonski i Peripanonski prostor

Ljeta topla , zime snjegovite

2. PODRUČJE PLANINSKO- KOTLINSKE KLIME

Zime-duge , oštre, snjegovite

Ljeta-kratka, svježa , vlažna

3. PODRUČJE MEDITERANSKE KLIME

-ljeta-duga , vruća , suha

-zime-kratke , blage , kišovite

JADRANSKO MORE

- je zaljev Sredozemnog mora

- površina (pri srednjoj razini vode) je 138 595 kilimetara kvadratnih

- jadranska Zavala dijeli se na 2 dijela : SJEVERNI (plici) JUŽNI(dublji)

- najveća dubina je 1233m

- temp. mora je ljeti : od 22-25

- zimi : oko 11

- Slanost 38% (na 100 litara vode ima 3,8 kg soli)

- Struje se kreću obrnuto od kazaljke na satu

Ulaze u Jadran kao tople a izlaze kroz Otrantska vrata kao hladne

- naša je obala izrazito razvedena (puno otoka zaljeva)

- koefcijent razvedenosti je 11 to znači da 1km zračne linije odgovara 11km kopnom

VODE NA KOPNU

RIJEKE I JEZERA

RIJEKE : Otječu u 2 sljeva :

CRNOMORSKI -; duge nizinske spore koriste se za plovidbu

JADRANSKI -; kratke planinske , koriste se za sport I HC

RIJEKE CRNOMORSKOG SLJEVA -; su duge nizinske ,spore,koriste se za plovidbu
navodnjavanje ,

ribolov

-SAVA DRAVA KUPA DUNAV

RIJEKE JADRANSKOG SLJEVA- su kratke planinske koriste se za sport Hidrocentrale

DRAGONJA , MIRNA, RAŠA, ZRMANJA , KRKA , CETINA , NERATVA...

NERETVA- je cijelim tokom kroz R.H. nizinska (20km) I plovna od Metkovića do Ploča .

-Ima deltasto ušće

JEZERA

PRIRODNA I UMJETNA

-PRIRODNO -; najveće Vransko kod Biograda (pov.30km. kvadratnih)

-UMJETNO -; najveće DUBRAVA na Dravi (17km kv.)

STANOVNIŠTVO

- najstarije nalazište HUŠNJKOVO kod KRAPINE (starije kam. doba)
- iz mlađeg kamenog doba je nalazište VUČEDOL kod Vukovara
- u predanticko doba Hrv. naseljavaju ILIRI KLETI TRAČANI
- u antičko RIMLJANI I GRCI
- u 20 st bila su 3 – promjena u broju i razmještaju stanovništva

- prirodni priraštaj u R.H. od 1999.g. stalno opada , stoga je NATALITET naročito ugrožen u prostorima Like,Gorskog Kotara ,Podravine i otoka

NASELJA

2001.g. ukupno je 6769 naselja- gradova 125

-sela 6644

RURALNA (SEOSKA)NASELJA -;razlikuju se prema značajkama reljefa

NIZINSKI PROSTORI-; velika grupirana sela

BREŽULJKASTI PROSTOR -; raštrkana sela

PLANINSKI PROSTOR -; mala sela sa zaseocima

MEDITERANSKI PROSTOR -; izdužena naselja, kuće okrenute prema moru

URBANA (GRADSKA) NASELJA

-ističu se 4 makroregijalna središta

-Makroregijalna središta su najveća gradska naselja u nekoj regiji

MAKROREGIJA- veci prostor koji je pod utjecajem jednog centra

MAKROREGIJE U HRV.- ZAGREBAČKA , OSJEČKA, RIJEČKA i SPLITSKA.

GOSPODARSTVO R.H.

- je prošlo fazu od obrtničkog razdoblja preko industriskog socijalističkog do danas - razdoblje tranzicije od 1991.g.)
 - Danas se govori o TRŽIŠNOM GOSPODARSTVU
 - Suvremena gospodarska obilježja -; vel. broj nezaposlenih
 - - odlazak stručnjaka u inuzemstvo
 - -velik udio zagrebačke regije u gospo.Hrv
 - - odlazak iz seoskih naselja te veliko
- gospodarsko zaostajanje ruralnih područja .

POLJOPRIVREDA

- Hrvatska ima povoljnu prirodnu osnovu za razvoj POLJOPRIVREDE
- najvažnija je nizinska regija (uzgoj pšenice I kukuruza)
- u brežuljkastoj regiju -;voće I povrće
- u planinskoj regiji -;razvoj stočarstva
- u jadranskoj regiji -; mediteranske kulture maslinarstvo I vinogradarstvo
- RIBARSTVO NE ZADOVOLJAVA DOMAĆE POTREBE

ENERGETIKA I INDUSTRIJA

- najvažniji energenti u R.H.su hidroenergija , nafta , plin ,
- začeci industriji stežu u 19st -; drvena tekstualna kožna i prehrambena ind.
- Brojem zaposlenih kemijska i prehrambena ind. su na vodećem mjestu

HRVATSKA I SVIJET

- 1992.g. R.H. postoje međunarodno priznata
- U svibnju 1992. postaje 178. članica UN (ujedinjeni narodi)
- Članica je organizacija za europsku sigurnost i suradnju te partnerstva za mir .
- Od 1996.g. je ČLANICA VIJEĆA EUROPE
- Članica je NATO saveza a završavaju i pregovori o pristupu EU